

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий інститут публічного управління та адміністрування
Кафедра місцевого самоврядування та регіонального розвитку

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Котляр Ю.В.

“30” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА ТА ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Розробник

Штирьов О.М.

Завідувач кафедри місцевого

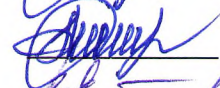
самоврядування та регіонального розвитку

Штирьов О.М.

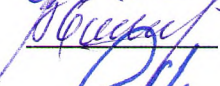
Гарант освітньої програми

Штирьов О. М

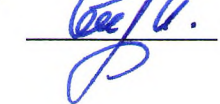
Директор ННПУА

Смельянов В.М.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Соціальна та гуманітарна політика
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціалізація (якщо є)	
Освітня програма	«Адміністративний менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс навчання	2
Навчальний рік	2024/2025
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма 3 семестр
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	6 кред. / 180 год.
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові)	Лек. – 30 год; Сем. – 30 год;
– годин самостійної роботи студентів	С/р – 120 год.
Відсоток аудиторного навантаження	33%
Мова викладання	українська
Форма проміжного контролю (якщо є)	-
Форма підсумкового контролю	іспит

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів та магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»:

Реалізація освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» пов'язана з наданням їм комплексу знань та умінь, які містяться у нормативній навчальній дисципліні «Соціальна та гуманітарна політика».

Мета дисципліни

- формування теоретичних знань та практичних навичок щодо гуманітарної і соціальної політики та можливостей впровадження їх в діяльність державного службовця для створення умов щодо забезпечення прав, свобод і законних інтересів громадян.

Основні завдання дисципліни:

- знати основні концепції походження соціальної та гуманітарної політики, сутність поняття соціальна політика й гуманітарна політика, їх становлення і розвиток у політичній думці України, основні ознаки й інститути, нормативно-правове регулювання соціальної і гуманітарної політики в Україні; особливості формування сімейної політики; складові системи соціального захисту в Україні; сучасні тенденції розвитку, моделі та концепції соціальної політики в європейських державах; особливості здійснення державної політики в таких сферах, як культура, охорона здоров'я, освіта, забезпечення відпочинку і туризму;

- визначати пріоритетні напрями соціальної і гуманітарної політики в Україні з метою дотримання прав і законних інтересів громадян; уміти аналізувати соціальні процеси, сучасні тенденції розвитку соціальної політики демократичних держав і оцінювати можливості використання іноземного досвіду в Україні; забезпечувати використання принципу соціальної справедливості у державно-службових відносинах; використовувати в практичній діяльності державного службовця основні методи реалізації соціальної політики держави.

Предмет дисципліни:

сукупність політичних знань, що охоплюють суспільно-політичні процеси в суспільстві та державі, взаємозв'язок між ними та розвиток відносин, демократичні перетворення та формування громадянського суспільства як основи правової держави, становлення і розвиток соціальної та гуманітарної політики в Україні, політичні закономірності, закони й принципи формування і функціонування влади і політичних систем, механізми взаємодії суб'єктів і об'єктів політики.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних і семінарських занять, а також самостійної роботи та індивідуальних занять.

Професійна компетентність, яка отримується студентами після вивчення навчальної дисципліни

Інтегральні компетенції (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).
Фахові компетентності (ФК)	ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів. ФК12. Вміння застосовувати інструменти менеджменту у сферах: державного і регіонального управління, соціального та політичного розвитку, публічних фінансів, комунікацій, конституційно-правових засад урядування, технологій управління людськими ресурсами, європейської співпраці. ФК.13 Вміння розробляти та реалізовувати заходи щодо впровадження оптимальних форм і методів діяльності органів публічного адміністрування, враховуючи механізми розвитку громадянського суспільства.

Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства. ПРН5. Знати стандарти, принципи та норми діяльності у сфері публічного управління та адміністрування. ПРН 6. Знати основні нормативно-правові акти та положення законодавства у сфері публічного управління та адміністрування. ПРН 12. Уміти налагодити ефективну комунікацію між громадянами та органами державної влади, і місцевого самоврядування на засадах етики та культури спілкування. ПРН 17. Аналізувати події та процеси у соціальних спільнотах, вміння використовувати історичний досвід у вирішенні актуальних проблем розвитку публічних організацій в умовах невизначеності і змін.	

3. Програма навчальної дисципліни

II курс

Денна форма

№ п/п	Тема	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
3 семестр				
1.	Тема 1. Зміст принципи та основні напрями гуманітарної політики	2	2	8
2.	Тема 2. Соціальна політика та соціальна держава	2	2	8
3.	Тема 3. Соціальна політика та соціальна справедливість	2	2	8
4.	Тема 4. Моделі соціальної політики	2	2	8
5.	Тема 5. Історичні аспекти формування соціальної політики	2	2	8
6.	Тема 6. Людина як об'єкт соціальної політики	2	2	8
7.	Тема 7. Держава та політичні партії в соціальній політиці	2	2	8
8.	Тема 8. Громадські організації як суб'єкти соціальної політики	2	2	8
9.	Тема 9. Механізми та інструменти соціальної політики	2	2	8
10.	Тема 10. Сучасні підходи до соціальної політики в країнах ЄС	2	2	8
11.	Тема 11. Соціальна політика в сфері розвитку соціально-класових відносин	2	2	8
12.	Тема 12. Особливості публічного управління в сфері соціально-гуманітарного розвитку суспільства	2	2	8
13.	Тема 13. Соціальна політика як чинник розвитку сімейно-шлюбних відносин	2	2	8
14.	Тема 14. Особливості соціальної політики щодо розвитку демографічних відносин	2	2	8
15.	Тема 15. Соціальна та гуманітарна політика в умовах воєнного стану	2	2	8
	Всього	30	30	120

4.Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
3 семестр	
1	Тема 1. Зміст, принципи та основні напрями гуманітарної політики. 1. Визначення та зміст гуманітарної політики. 2. Принципи гуманітарної політики.
2	Тема 2: Соціальна політика і соціальна держава. 1. Сутність та основні ознаки соціальної держави. 2. Роль соціальної політики у становленні соціальної держави. 3. Цілі соціальної політики
3	Тема 3 Соціальна політика і соціальна справедливість. 1. Визначення поняття соціальна справедливість 2. Погляди щодо соціальної справедливості 3. Умови і підстави для реалізації соціальної справедливості
4	Тема 4: Моделі соціальної політики в різних економічних системах 1. Соціальна політика у ринковій системі 2. Характеристика моделей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою 3. Досвід Японії і США в формуванні соціального забезпечення
5	Тема 5: Історичні аспекти формування соціальної політики 1. Витоки соціальної політики у XVI - I пол. XIX ст. 2. Еволюція соціальної політики в II пол. XIX - I пол. XX ст. 3. Формування концепції соціальної держави в середині XX ст., криза 70-х рр. та її подолання
6	Тема 6 Людина як суб'єкт соціальної політики. 1. Людина як суб'єкт соціальної політики 2. Політична діяльність індивідів. Рівні участі 3. Принципи взаємодії між людиною і державою у сфері соціальної політики
7	Тема 7: Держава та політичні партії в системі суб'єктів соціальної політики 1. Держава в системі суб'єктів соціальної політики 2. Політичні партії в системі суб'єктів соціальної політики
8	Тема 8: Громадські організації як суб'єкти соціальної політики 1. Громадські організації: визначення, функції 2. Вплив громадських організацій на соціальну політику країни
9	Тема 9: Механізми та інструменти соціальної політики 1. Підходи до визначення механізму політики 2. Інструментарій соціальної політики
10	Тема 10: Сучасні підходи до соціальної політики в європейських країнах 1. Вплив глобалізації на формування соціальної політики 2. Загальні тенденції розвитку соціальної політики європейських країн
11	Тема: 11 Соціальна політика в сфері розвитку соціально-класових відносин 1. Підходи до визначення соціально-класових відносин. 2. Теорія соціальної стратифікації
12	Тема 12. Особливості публічного управління в сфері соціально-гуманітарного розвитку суспільства. 1. Механізми публічного управління соціально-гуманітарним розвитком суспільства. 2. Соціальна сфера суспільства та соціально-гуманітарний розвиток
13	Тема 13 Соціальна політика як чинник розвитку сімейношлюбних відносин. 1. Сім'я. Функції та значення. 2. Чинники, що формують державну сімейну політику України
14	Тема 14: Особливості соціальної політики щодо розвитку демографічних відносин 1. Демографічна політика: визначення, об'єкт, мета

	2. Демографічна ситуація в Україні
15	Тема 15. Соціальна та гуманітарна політика в умовах воєнного стану 1. Соціальні наслідки повномасштабної війни 2. Бюджетні обмеження фінансування соціального забезпечення. 3. Гуманітарна діяльність і соціальна політика.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять II курс, денна форма

№	Тема заняття / план
3 семестр	
1	Тема 1. Зміст, принципи та основні напрями гуманітарної політики. 1. Визначення та зміст гуманітарної політики. 2. Принципи гуманітарної політики.
2	Тема 2: Соціальна політика і соціальна держава. 1. Сутність та основні ознаки соціальної держави. 2. Роль соціальної політики у становленні соціальної держави. 3. Цілі соціальної політики
3	Тема 3 Соціальна політика і соціальна справедливість. 1. Визначення поняття соціальна справедливість 2. Погляди щодо соціальної справедливості 3. Умови і підстави для реалізації соціальної справедливості
4	Тема 4: Моделі соціальної політики в різних економічних системах 1. Соціальна політика у ринковій системі 2. Характеристика моделей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою 3. Досвід Японії і США в формуванні соціального забезпечення
5	Тема 5: Історичні аспекти формування соціальної політики 1. Витоки соціальної політики у XVI - I пол. XIX ст. 2. Еволюція соціальної політики в II пол. XIX - I пол. XX ст. 3. Формування концепції соціальної держави в середині XX ст., криза 70-х рр. та її подолання
6	Тема 6 Людина як суб'єкт соціальної політики. 1. Людина як суб'єкт соціальної політики 2. Політична діяльність індивідів. Рівні участі 3. Принципи взаємодії між людиною і державою у сфері соціальної політики
7	Тема 7: Держава та політичні партії в системі суб'єктів соціальної політики 1. Держава в системі суб'єктів соціальної політики 2. Політичні партії в системі суб'єктів соціальної політики
8	Тема 8: Громадські організації як суб'єкти соціальної політики 1. Громадські організації: визначення, функції 2. Вплив громадських організацій на соціальну політику країни
9	Тема 9: Механізми та інструменти соціальної політики 1. Підходи до визначення механізму політики 2. Інструментарій соціальної політики
10	Тема 10: Сучасні підходи до соціальної політики в європейських країнах 1. Вплив глобалізації на формування соціальної політики 2. Загальні тенденції розвитку соціальної політики європейських країн
11	Тема: 11 Соціальна політика в сфері розвитку соціально-класових відносин 1. Підходи до визначення соціально-класових відносин. 2. Теорія соціальної стратифікації
12	Тема 12. Особливості публічного управління в сфері соціально-гуманітарного розвитку суспільства.

	1. Механізми публічного управління соціально-гуманітарним розвитком суспільства. 2. Соціальна сфера суспільства та соціально-гуманітарний розвиток
13	Тема 13 Соціальна політика як чинник розвитку сімейношлюбних відносин. 1. Сім'я. Функції та значення. 2. Чинники, що формують державну сімейну політику України
14	Тема 14: Особливості соціальної політики щодо розвитку демографічних відносин 1. Демографічна політика: визначення, об'єкт, мета 2. Демографічна ситуація в Україні
15	Тема 15. Соціальна та гуманітарна політика в умовах воєнного стану 1. Соціальні наслідки повномасштабної війни 2. Бюджетні обмеження фінансування соціального забезпечення. 3. Гуманітарна діяльність і соціальна політика.

4.3. Завдання для самостійної роботи

II курс

Денна форма:

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

Відповідь на семінарському занятті – це активна участь у обговоренні всіх питань, що виносяться на семінар, підкріплення доповіді цитатами та посиланнями на літературу. Вільне володіння матеріалом доповіді, що дозволяє задавати та відповідати на питання по темі.

Творчо-пошукова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження студента, яке виконується з певної тематики, що здійснюється поза навчальним процесом.

Домашня контрольна робота - це необхідна складова частина самостійного опанування студентами курсу «Соціальна та гуманітарна політика». Ця робота має бути результатом самостійного опрацювання рекомендованої літератури.

Теми творчо-пошукової роботи

1. Система соціального захисту в Україні.
2. Моделі держав загального добробуту та соціальної політики.
3. Соціальна політика і основні напрямки її здійснення.
4. Державна політика у сфері фізичної культури і спорту в Україні.
5. Болонський процес та модернізація вищої освіти в Україні.
6. Тенденції формування політики в туристичній сфері та можливості використання зарубіжного досвіду в Україні
7. Соціальна політика як частина загальнодержавної політики.
8. Соціальне партнерство як шлях до ефективної економіки і соціальної стабільності.
9. Громадські організації як суб'єкти соціальної політики.
10. Соціальні нормативи як основа соціального захисту.
11. Принципи та напрями державної сімейної політики в Україні.
12. Вплив демографічних факторів на формування сімейної політики в Європейському Союзі.
13. Державна політика у сфері розвитку культури в Україні.
14. Сутність і зміст державної сімейної політики.
15. Державне управління в сфері охорони здоров'я в Україні.
16. Історичні традиції розвитку благодійності в Україні
17. Глобалізація та її вплив на культурну сферу.
18. Вплив ідеологічних факторів на формування соціальної політики
19. Державна політика в галузі туризму і відпочинку в Україні

20. Соціал-демократична модель соціальної політики.
21. Консервативна модель соціальної політики.
22. Історія розвитку соціальної політики країн Західної Європи у XIX-XX ст.
23. Феномен “шведської моделі соціалізму” та його історичне значення
24. Шведська модель соціальної політики: переваги та недоліки.
25. Радянський досвід здійснення соціальної політики
26. Реформування пенсійної системи в Україні.
27. Соціальні права та соціальні гарантії в Україні.
28. Державна політика у сфері релігійного життя в Україні.
29. Нормативно-правова та інституційна база соціального захисту в Україні
30. Основні завдання та напрямки реформування освіти в Україні.
31. Пріоритети державної політики в галузі науки в Україні.
32. Сучасні проблеми соціального захисту і шляхи їх розв’язання.
33. Глобалізаційні аспекти еволюції соціальної політики на сучасному етапі.
34. Соціальна політика як засіб системного забезпечення демократичних реформ.
35. Функції та компетенція органів Європейського Союзу у сфері соціальної політики.
36. Ідея справедливості як інструмент соціальної політики.
37. Система органів державного управління в сфері соціального захисту.
38. Правове забезпечення соціального захисту безробітних в Україні
39. Правове регулювання відносин в системі загальнообов’язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.
40. Основні вектори Болонського процесу і Україна.
41. Правові проблеми пенсійного забезпечення в Україні.
42. Правові питання соціального партнерства в Україні.
43. Формування традицій допомоги нужденним в Київській Русі.
44. Соціальна діяльність князя Володимира. Роль братств у здійсненні релігійно-благодійних заходів.
45. Особливості гуманітарного розвитку України в умовах суспільної трансформації.
46. Основні шляхи реформування гуманітарної сфери в українському суспільстві.
47. Шляхи утвердження сталого людського розвитку в Україні.
48. Сутність, мета та завдання гуманітарної політики в Україні в сучасних умовах.
49. Глобалізація і перспективи гуманітарного розвитку України: соціологічний контекст.
50. Соціально-економічні та політичні передумови формування та реалізації сучасної гуманітарної політики України.
51. Роль і місце гуманітарної сфери в забезпеченні життєдіяльності людини і суспільства.
52. Тенденції сучасного гуманітарного розвитку України.
53. Законодавче забезпечення культурної політики в Україні.
54. Світові тенденції здійснення культурної політики: досвід для України.
55. Культурна політика в контексті європейської стратегії України.
56. Регіональний вимір культурної політики.
57. Міжнародні організації та формування культурної політики в Україні.
58. Правові засади регулювання культурного розвитку.
59. Культурна політика як проблема сучасного соціокультурного процесу.

60. Державна політика України в науковій і науково-технічній сфері.
61. Освіта в структурі державної гуманітарної політики.
62. Удосконалення державного управління вищою освітою в Україні.
63. Сучасний етап і тенденції розвитку національної системи освіти в Україні.
64. Право на культурну ідентичність і культурна політика держави в багатоетнічному суспільстві.
65. Пріоритети та цілі гуманітарної політики щодо розвитку і застосування мов в Україні.
66. Сутність, мета та особливості здійснення соціально-демографічної політики в умовах демографічної кризи.
67. Запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування в Україні.
68. Державне управління туристичною галуззю України.
69. Фізична культура і спорт як об'єкт державного управління.
70. Вплив глобалізації на формування соціальної політики.

ТЕМИ ДОМАШНІХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Домашня контрольна робота – це необхідна складова частина самостійного опанування студентами курсу. Ця робота має бути результатом **самостійного** опрацювання першоджерел та літератури.

Текст домашньої контрольної роботи повинен бути авторським. У випадку використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело контрольна робота повертається студенту і перевірятися викладачем не буде.

Вимоги до оформлення ДКР:

- до виконання домашньої контрольної роботи студент повинен приступати тільки після вивчення чинного законодавства, рекомендованої літератури;
- літературними джерелами можуть бути **законодавчі акти, підручники, навчальні посібники, монографії, журнальні та газетні статті, матеріали з практичної діяльності державних органів**;
- робота виконується **в окремому зошиті або на окремих аркушах (формат А4)**;
- обсяг роботи не повинен перевищувати 10 сторінок формату А4.
- текст може бути написаний **від руки** чорними або синіми чорнилами (пастою) (в тому числі графіки і таблиці) **або набрані на комп'ютері через 1,5 інтервали**, розбірливо, акуратно, грамотно, не допускаючи скорочень (крім загальноприйнятих);
- в кінці роботи повинен бути наведений **список використаної літератури** за правилами оформлення;
- студент вказує **дату виконання роботи, свої прізвище і ставить підпис**.

ДКР містить 5 завдань різної складності. Кожен студент отримує особистий варіант ДКР. Передбачається **обов'язковий захист домашньої контрольної роботи** студентом. За результатами захисту і на підставі перевірки тексту роботи викладачем виставляється оцінка.

Варіанти домашньої контрольної роботи

Вимоги до написання КР:

1. Обсяг контрольної роботи становить 20-25 сторінок. У ній розкриваються питання з основних розділів курсу.
2. Контрольна робота виконується на окремих аркушах формату А4. На титульному листі наводиться її назва, дисципліна, курс, шифр групи, повністю прізвище, ім'я і по

батькові. На другій сторінці вказується варіант завдання. Текст може бути написаний від руки, або надрукований через 1,5 інтервали (Times New Roman), розмір шрифту – 14.

3. Кожен пункт завдання викладається стисло, змістовно і відображає сутність сформульованого питання. Текст може містити схеми, малюнки, графіки.

4. У кінці наводиться список використаної літератури, оформлений за правилами. Ставиться дата і особистий підпис виконавця.

Варіант 1.

1. Завдання соціальної політики.
2. Основні шляхи вдосконалення соціальної політики в Україні.
3. Соціальне законодавство О. Бісмарка.
4. Принципи сучасної культурної політики.
5. Основні проблеми розвитку туристичної сфери в Україні та шляхи їх вирішення.

Варіант 2.

1. Визначення соціальної політики, її об'єкт та суб'єкт.
2. Реформи в сфері соціальної політики в країнах Західної Європи середини XX ст.
3. Розвиток науки як пріоритет державної політики.
4. Принципи соціальної політики.
5. Законодавча база в сфері пенсійного страхування в Україні.

Варіант 3.

1. Соціальна політика як частина загальнодержавної політики.
2. Визначення та складові системи соціального захисту в Україні.
3. Зміст пенсійної реформи в Україні.
4. Структура соціальної політики.
5. Еволюція соціальної політики в др.пол. XIX – п.пол. XX ст.

Варіант 4.

1. Принципи гуманітарної політики.
2. Визначення прожиткового мінімуму.
3. Основні засади здійснення державної політики у сфері релігійного життя.
4. Класифікації моделей соціальної політики.
5. Вплив глобалізації на формування соціальної політики.

Варіант 5.

1. Визначення гуманітарної політики.
2. Конституційне закріплення пріоритетів соціальної політики в Україні.
3. Міжнародні стандарти рівня життя.
4. Основні тенденції розвитку мовної політики в сучасному світі.
5. Основні риси соціал-демократичної концепції соціальної політики.

Варіант 6.

1. Основні риси «ліберальної» соціальної політики.
2. Закон про соціальний захист Франкліна Рузвельта.
3. Суб'єкти та об'єкти гуманітарної політики.
4. Культурна політика та її роль в духовному житті суспільства.
5. Конституційне закріплення пріоритетів релігійної політики в Україні

Варіант 7.

1. Головні напрямки гуманітарної політики.
2. Соціалістична модель соціальної політики.
3. Принцип багатоманітності в гуманітарній політиці.
4. Сучасні тенденції розвитку соціальної політики в демократичних країнах.
5. Визначення та сутність соціальної держави.

Варіант 8.

1. Об'єкт та суб'єкт соціальної політики.
2. Визначення та сутність індексу людського розвитку.
3. Нормативне регулювання туризму та фізичної культури в Україні.
4. Конституційне закріплення пріоритетів державної політики в сфері охорони здоров'я в Україні.
5. Основні риси «консервативної» соціальної політики.

Варіант 9.

1. Основні риси соціал-демократичної моделі соціальної політики.
2. Визначення соціальної політики.
3. Державні соціальні гарантії в Україні.
4. Групи документів, що визначають державну соціальну політику та її реалізацію (на прикладі України).
5. Призначення прожиткового мінімуму.

Варіант 10.

1. Органи законодавчої та виконавчої влади, які формують засади, напрями розвитку соціальної політики в Україні.
2. Зміст та підходи до «шведського соціалізму».
3. Державне соціальне страхування: поняття та законодавча база.
4. Міжнародні документи в сфері соціальної політики, що ратифіковані Україною.
5. Державні соціальні стандарти в Україні.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Використання проектору; методичних матеріалів та посібників в електронній формі; використання платформи Moodle. Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає також:

- робоча програма навчальної дисципліни;
- опорні конспекти лекцій;
- методичні матеріали до виконання самостійної та індивідуальної роботи;
- завдання для творчо-пошукової та домашньої контрольної роботи;
- законодавчі та методичні матеріали;
- підручники і навчальні посібники.

5. Завдання для самостійної роботи

Перелік професійно-орієнтованих завдань з навчальної дисципліни
«Соціальна та гуманітарна політика »

1. Складіть власну програму вирішення гострих соціальних та гуманітарних проблеми в суспільстві.
 2. Розробіть перелік питань для рольової гри "прес-конференція" (зустріч "представників преси" і "політичних лідерів" з питань державної соціальної політики в Україні).
 3. Складіть есе на тему: „Залежність ціннісних орієнтацій суспільства від державної соціальної та гуманітарної політики.
 4. Складіть есе на тему: „Соціальна справедливість як критерій державної політики.
 5. Розробіть програму подолання соціально-демографічної кризи в Україні.
- Оцініть вплив державної соціальної політики на етнонаціональний розвиток у країні.

6. Розробіть програму подолання безробіття в умовах воєнного стану. Складіть есе на тему: «Захист соціальних прав громадян – вимога нашого часу»

7. Складіть власну програму вирішення гострих соціальних проблеми в суспільстві (проблема за вибором студента).

Ключові вимоги:

- 1) проаналізувати завдання, подумати над його дидактичними цілями й основними проблемами, які винесені на обговорення;
- 2) опрацювати рекомендовану навчальну, наукову та методичну літературу;
- 3) намагатися сформулювати власну думку з кожного питання й обґрунтувати свої міркування оформивши план;
- 4) скласти розгорнутий план-конспект

Параметри конспекту мають бути такі: шрифт – Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1,5, відступ першого рядка абзацу – 1,25 см. Між абзацами не повинно бути відступів. Поля: ліве – 3 см, праве – 1 см, верхнє і нижнє – по 2 см. Усі сторінки конспекту номерують наскрізно, починаючи з титульної сторінки, на якій номери не ставлять. Обсяг 3-4 сторінки.

Творчий проект

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНДЗ захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Соціальна та гуманітарна політика» – це вид науково-практичної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, висвітлює рівень опанування знаннями з курсу та практичними вміннями аналізувати досліджувану проблему, відображає певний рівень навчальної компетентності студента - бакалавра.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Вид ІНДЗ – творчий проект у вигляді презентації на запропоновану тему:

Тема 1. Теоретичні засади соціальної політики та сталого розвитку суспільства.

Тема 2. Теоретичні засади гуманітарної політики та сталого розвитку суспільства.

Тема 2. Типи соціальної держави та моделі соціальної політики економічно розвинутих країн.

Тема 3. Національний характер гуманітарної політики.

Тема 4. Методологія європейської соціальної політики та соціального партнерства
Інституціонально-політичний устрій Європейського Союзу та особливості соціальної інтеграції.

Тема 5. Основні напрями європейської соціальної політики і соціальний прогрес.

Тема 6. Європейські моделі соціального партнерства.

Тема 7. Основні напрями соціальної інтеграції. Ринок праці в Європі: основні проблеми, тенденції та перспективи зайнятості.

Тема 8. Проєкт Концепції майбутньої гуманітарної політики України.

Тема 9. Основні напрями європейської соціальної політики щодо поліпшення умов життя і роботи громадян.

Тема 10. Гендерна політика в Європі.

Тема 11. Європейська політика протидії соціальному виключенню громадян.

Тема 12. Основні напрями євроінтеграції у сфері безпеки і охорони здоров'я.

Тема 13. Соціальна та гуманітарна політика в умовах дії воєнного стану.

Вимоги до ІНДЗ (творчий проект)

1) студент обирає один з вивчених періодів становлення соціальної та гуманітарної політики з теми № 1 та №5;

2) використовується програма Microsoft Office Power Point. Мультимедійна презентація – це програма, яка може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, діаграми та графіки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти й анімацію, тривимірну графіку.

3) Інформаційні слайди містять таку інформацію: - тема;- план; - мета, завдання; - основна частина; кінцевий освітній продукт - література, інтернет-ресурси; - діаграми, графіки, таблиці; - висновки; - інші необхідні текстові матеріали.

4) захист триває до 10 хв.

5. Підсумковий контроль

Питання до іспиту з навчальної дисципліни «Соціальна та гуманітарна політика»

1. Закон про соціальний захист Франкліна Рузвельта
2. Еволюція соціальної політики в др.пол. XIX – п.пол. XX ст.
3. Криза «держави добробуту» 70-х рр. XX ст. та її подолання
4. Формування духовності в Київській Русі
5. Історичні традиції розвитку благодійності в Україні
6. Формування соціальної політики Європейського Союзу
7. Нормативно-правові засади формування соціальної політики в Україні
8. Групи документів, що визначають державну соціальну політику та її реалізацію (на прикладі України)
9. Сімейна політика в Україні та її правова основа
10. Конституційне закріплення пріоритетів гуманітарної політики в Україні
11. Позитивні і негативні риси законодавства в сфері соціальної політики, напрямки вдосконалення
12. Бідність як соціально-економічне явище і особливості в Україні
13. Міжнародні стандарти рівня життя. Індекс людського розвитку
14. Визначення та зміст гуманітарної політики
15. Сутнісні риси гуманізму
16. Суб'єкти та об'єкти гуманітарної політики.
17. Національна система освіти в Україні
18. Зміст та основні завдання Болонського процесу
19. Напрямки реформування вищої освіти України з огляду на Болонський процес
20. Основні засади здійснення державної політики у сфері релігійного життя
21. Головні пріоритети та складнощі релігійної політики в Україні
22. Історичні аспекти формування релігійної політики в Україні
23. Основні тенденції розвитку мовної політики в сучасному світі
24. Історичні аспекти державної мовної політики в Україні
25. Пріоритети та проблеми розвитку мовної політики в Україні
26. Основні проблеми розвитку туристичної сфери в Україні та шляхи їх вирішення
27. Нормативне регулювання туризму та фізичної культури в Україні
28. Розвиток науки як пріоритет державної політики
29. Зміст та пріоритети державної політики в сфері науки в Україні
30. Індекс людського розвитку країни.

31. Інструменти соціальної політики.
32. Базовий соціальний стандарт та сфера його використання.
33. Соціальний діалог та партнерство як форма організації соціальної політики.
34. Напрямки соціального захисту вразливих категорій.
35. Сутність та значення соціального захисту.
36. Туристична сфера в Україні і можливості її розвитку.
37. Принципи культурної політики
38. Принципи політики в сфері науки та освіти
39. Глобалізація культурної сфери
40. Трансформація соціал-демократичної моделі соціальної політики.
41. Регіональний вимір культурної політики.
42. Правові засади регулювання культурного розвитку.
43. Сучасний етап і тенденції розвитку національної системи освіти в Україні.
44. Визначення та складові системи соціального захисту в Україні.
45. Принцип багатоманітності в гуманітарній політиці.
46. Основні риси соціал-демократичної моделі соціальної політики.
47. Органи законодавчої та виконавчої влади, які формують засади, напрями розвитку соціальної політики в Україні.
48. Державне соціальне страхування: поняття та законодавча база.
49. Державні соціальні стандарти в Україні.
50. Проблеми в реалізації соціальної політики в Україні.
51. Окресліть основні проблеми реформування пенсійної системи в Україні та засоби їх вирішення.
52. Соціальна політика як частина загальнодержавної політики.
53. Консервативна модель соціальної політики.
54. Соціальна політика як засіб системного забезпечення демократичних реформ.
55. Правові питання соціального партнерства в Україні.
56. Тенденції сучасного гуманітарного розвитку України.
57. Законодавче забезпечення культурної політики в Україні.
58. Культурна політика як проблема сучасного соціокультурного процесу.
59. Міжнародні організації та формування культурної політики в Україні.
60. Пріоритети та цілі гуманітарної політики щодо розвитку і застосування мов в Україні.

Приклад білету до іспиту
(20 балів x 2 питання = 40 балів)

Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань: 28 – Публічне управління та адміністрування

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Навчальна дисципліна – **СОЦІАЛЬНА ТА ГУМАНІТАРНА ПОЛІТИКА**

ІСПИТОВИЙ БІЛЕТ

1. Суб'єкти та об'єкти гуманітарної політики.
2. Зміст та основні завдання Болонського процесу

Затверджено на засіданні кафедри місцевого самоврядування та регіонального розвитку
Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ року

Завідувач кафедри, доцент

Штирьов О.М.

Упорядник, доцент кафедри

Штирьов О.М.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання

Кількість годин (кількість кредитів ЄКТС): На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 6 кредитів ECTS.

Види робіт: Контроль за рівнем засвоєння матеріалу та знань студентів проводиться у таких формах: виконання творчо-пошукової роботи; виконання домашньої контрольної роботи; усні відповіді на семінарських заняттях; Іспит.

Протягом семестру здійснюється поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час захисту індивідуальних завдань, перевірки самостійних робіт, надання відповідей біля дошки, перевірки виконаних творчо-пошукових завдань. Підсумковий контроль з дисципліни «Соціальна та гуманітарна політика» проводиться відповідно до навчального плану у вигляді іспиту в семестрі, в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу.

Критерії оцінювання:

Форма контролю	Максимальна оцінка одиниці контролю	Кількість заходів	Сума балів
3 семестр			
Опитування на сем. заняттях	2	15	30
Виконання самостійної (творчо-пошукової) роботи	10	1	10
Виконання домашньої контрольної роботи	10	1	10
ІНДЗ (презентація)	10	1	10
Загальна кількість балів			60
Іспит			40
Всього			100

Пояснення до умов визначення рейтингу

Опитування на семінарах включає в себе: опитування по будь-якому питанню, винесеному на семінарське заняття (за вибором викладача) відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), вирішення ситуаційних завдань з необхідною аргументацією та посиланням на законодавство. Максимальна кількість балів може бути виставлена студентам, підготовленим до відповідей на усі питання теми. Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння довязати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Доповнення здійснюється студентом по темі семінару після основної відповіді по питанню винесеному на семінарське заняття. Метою доповнення є більш повне розкриття питання, винесеного на семінарське заняття, або висвітлення різноманітних наукових, практичних, правозастосовних аспектів даного питання

Вирішення практичних завдань здійснюється в вигляді розв'язанні задачі по темі семінару, які надані викладачем студентам на попередньому семінарі. Студент самостійно, опрацювуючи вдома матеріал до семінару, вирішує задачу з належним аргументування та посилання на відповідні норми законодавства. На семінарі студент усно доповідає вирішення задачі. При не повній відповіді або невірній, в розв'язанні задачі допомагають інші студенти з відповідним оцінюванням їх відповідей або участі в обговоренні.

Наукова доповідь готується з обов'язковим розглядом дискусійного в науці питання з викладенням власної точки зору на дану проблему, яка підтверджується належними

аргументами. Теми доповідей студенти обирають самостійно. Головна умова – це новизна та проблематика. Обсяг доповіді не повинен перевищувати 10 сторінок. Доповідь висвітлюється перед аудиторією 5 хвилин. Студент повинен відповідати на запитання.

Денна форма 3 семестр

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бал и рейтинг	Максимальна кількість балів
1. Бали опитування на семінарських заняттях (2 балів x 15 занять = 15 балів)			
Критерії оцінювання		30 балів	
• студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.		2	
• студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.		1	
• студент в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.		0,5	
• студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.		0	
2. Самостійна робота студентів (СРС) (Творчо пошукова робота)			
Критерії оцінювання		10 балів	
• робота виконана та захищена згідно вимог та методичних рекомендацій у повному обсязі		8-10	
• робота виконана та захищена з незначними порушеннями вимог та методичних рекомендацій		6-8	
• робота виконана згідно вимог та методичних рекомендацій, але не захищена		4-6	
• робота не захищена або виконана частково, з порушенням вимог і методичних рекомендацій		2-4	
• робота не здана або виконана частково, із значними порушеннями вимог і методичних рекомендацій		0-2	

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бал рейтингу	Максимальна кількість балів
3. Самостійна робота студентів (СРС)			
Домашня контрольна робота			
Критерії оцінювання		10 балів	
● робота виконана та захищена згідно вимог та методичних рекомендацій у повному обсязі		10	
● робота виконана та захищена з незначними порушеннями вимог та методичних рекомендацій		8-9	
● робота виконана згідно вимог та методичних рекомендацій, але не захищена		5-7	
● робота не захищена або виконана частково, з порушенням вимог і методичних рекомендацій		2-4	
● робота не здана або виконана частково, із значними порушеннями вимог і методичних рекомендацій		0-1	
4.ІНДЗ (презентація)			
Критерії оцінювання		10 балів	
● робота виконана та захищена згідно вимог та методичних рекомендацій у повному обсязі		10	
● робота виконана та захищена з незначними порушеннями вимог та методичних рекомендацій		8-9	
● робота виконана згідно вимог та методичних рекомендацій, але не захищена		5-7	
● робота не захищена або виконана частково, з порушенням вимог і методичних рекомендацій		2-4	
● робота не здана або виконана частково, із значними порушеннями вимог і методичних рекомендацій		0-1	
4. Іспит з дисципліни (20 балів x 2 питання)			
Критерії оцінювання			
Іспит з дисципліни містить питання згідно навчальної програми. Студент відповідає на два питання.		40 балів	

7. Рекомендовані джерела інформації

1. Соціальна та гуманітарна політика: Навчальний посібник / Штиршов О.М., Деріга В.В. – Миколаїв: Вид-во: Ємельянова Т.В., 2020. – 204 с.
2. Штиршов О.М., Малиновська Н.Л. (2024). Роль світового досвіду у сфері реалізації та вдосконалення соціальної та гуманітарної політики в Україні. Інвестиції практика та досвід, (5), 283-288. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.16.283>
3. Штиршов О. М., Жовнірчик Я. Ф., Коссе А.Є. (2024). Соціо-гуманітарна політика держави як основа сталого розвитку: проблеми та перспективи. Інвестиції практика та досвід, (12), 218-223. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.12.218>
4. Антонова Л. В., Штиршов О. М. Комунікативні технології в процесі взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 6. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1899>
5. Гуманітарна політика в Україні : виклики та перспективи. Біла книга (2020). Режим доступу: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-12/bila-knyga.pdf>
6. Європейська соціальна хартія (Переглянута): Міжнародний документ від 03.05.1996 № ETS № 163. Ратифікована ВРУ від 14.09.2006 // Відомості Верховної Ради України. – 2007. - № 51
7. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К.: Велес, 2012.
8. Основи законодавства про культуру: Закон України від 14 лютого 1992р. // Відомості Верховної Ради. – 1992. - № 21. – Ст. 294
9. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.98 // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 23. – Ст. 378.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон від 19.11.1992. // Відомості Верховної Ради. – 1993. – № 4. – Ст. 19.
11. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 // Відомості Верховної Ради України. – 2002, № 20. – Ст. 134.
12. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 // Відомості Верховної Ради. – 2000. - № 48. – Ст. 983
13. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.92 // Голос України. – 1992. – 16 груд. – С. 10-13.
14. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16.11.2000 // Урядовий кур'єр. – 2000. – 19 грудня. – С.11.
15. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000// Урядовий кур'єр. – 2000. – 6 липня. – С.10.
16. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 // Урядовий кур'єр. – 2005. – № 19. – Орієнтир. – С.1-7.
17. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.08.05 // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 52. – Ст. 2693.
18. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.03 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 49-50, 51. – Ст. 1552.
19. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 22. – Ст. 3708.
1. Про затвердження Державної програми «Репродуктивне здоров'я нації» на період до 2015 р.: Постанова від 27 грудня 2006 р. № 1849 Електронний ресурс Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1849-2006-%D0%BF>
20. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (зі змінами та доповненнями)
21. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV (зі змінами та доповненнями)

22. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.03 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 47-48. – Ст. 1504.
23. Про освіту: Закон України від 23.05.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991, № 34. – Ст. 451.
24. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.05 // Відомості Верховної Ради України. – 2005. - № 26. – Ст. 1108.
25. Про першочергові заходи щодо збагачення та розвитку культури і духовності українського суспільства: Указ Президента від 24.11.2005 № 1647/2005
26. Про приєднання України до Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини: Закон України від 06.03.2008 // Відомості Верховної Ради України. – 2008. - № 16. – Ст. 153.
27. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.03 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 45. – Ст. 1458

Підручники, методичні та дидактичні матеріали

28. Гладун З.С. Державна політика охорони здоров'я в Україні (адміністративно-правові проблеми формування і реалізації): Монографія. – Тернопіль: Економічна думка, 2012. – 460 с.
29. Глобальна соціальна політика: Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Б. Дікон, М. Халс, П. Стабс; пер. з англ. – К.: Основи, 1999. – 346 с.
30. Горілий А. Історія соціальної роботи в Україні. – Тернопіль, 2001. – 67 с.
31. Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз. – К., 2002.
32. Гуманітарна політика Української держави в новітній період: Монографія / За ред. С.І. Здіорука – К.: НІСД, 2006. – 403 с.
33. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Нац. акад. держ.упр. при Президентові України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю. П. Сурмін (співголова), П. І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. – 692 с.
34. Семигіна Т. Соціальна політика у глобальному вимірі. – К.: Унів. вид-во “Пульсари”, 2013. – 252 с.
35. Спікер П. Соціальна політика: теми та підходи. – К.: Фенікс, 2012. – 400 с.
36. Туленков М.В. Соціальна політика в Україні: шляхи формування та реалізації: Навч.-метод. розробка. К.: ІПК ДСЗУ, 2007. – 34 с.